

RODOLJUB.

Glasiló „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Národní Tiskárni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

23. števí.

V Ljubljani, dne 4. decembra 1897.

VII. leto.

Slovenskim občinam!

V naši državi so se primerile velevažne dogodbe. Nemške revolte na Dunaju, v Gradcu, v Žatcu in v drugih mestih so prouzročile, da je odstopilo ministerstvo grofa Badenija in da je prišlo na krmilo Slovanom neprijazno ministerstvo barona Gautscha. Nova vlada ima namen, pomiriti nemški živelj na troške ravnopravnosti, na troške slovanskih narodov in vsled tega je pričakovati velikih in hudih bojov. Slovanske stranke v državnem zboru so se bile zjedini-le na skupno delovanje v blagor države in v blagor vseh narodov. Postavile so se na stališče popolne pravičnosti, popolne ravnopravnosti in vsa naša bodočnost je odvisna od tega, da ostanejo te stranke zjedinjene in solidarne napram vsem naskokom zjedini-jenih nemških strank in vsem naklepom nove vlade. Zategadelj je občinski svet ljubljanski, poznavajoč svojo dolžnost kot prva slovenska občina, v izredni; nalašč v ta namen sklicani seji soglasno sklenil naslednjo resolucijo:

„Občinski svet deželnega stolnega mesta Ljubljane izreka najglobokejšo obžalovanje radi nečuvvenega, vsem

zakonom omike in dostojnosti nasprotujočega postopanja zjedinjenih levičarskih poslancev nemške narodnosti, s kojim se je v državnem zboru onemogočilo vsako delovanje ter lahkomišljeno v največjo nevarnost postavil parlamentarizem in konstitucionalizem v naši državi in s kojim se je konečno v najhujšo nevarnost postavila tudi država sama in nad njo vladajoča presvetla dinastija. Občinski svet — dasi v tem trenutku, kakor vsa znamenja kažejo, praznuje svojo zmago tisto parlamentarno klativiteštvo, ki je imelo svojo glavno in jedino moč v pobalinski surovosti, s koje je za vse čase osramotilo nemški narod in njega kulturo — izreka svoje trdno prepričanje, da radi tega ne izgube poguma slovanski narodi in njih državnozbornski zastopniki ter pričakuje, da bodo ravno ti zastopniki v bodočih žalostnih dneh, koji utegnejo pretiti avstrijskemu slovanstvu, solidarni, in da bodo toliko časa neustrašljivo in vztrajno se bojevali, dokler ne pribore svojim narodom tiste jednakopravnosti, brez koje ni misliti na srečno prihodnjost naši državi.

LISTEK.

Dvoboj.

(Spisal Svatopluk Čeh.)

(Dalje.)

Trpel sem neizrekljive muke. Hotel sem najti mir v učenju, pa ljubosumnost mi je spreminjala vrstice v tolpe zasmehujočih škratov; hotel sem zapustiti mesto svojega trpljenja, pa goreča ljubezen me je bila prikovala na grad z nerazlomnim železjem.

O, Jakob, biser vseh službnikov, ti edini si me krepil s svojim vzvišenim vzgledom. Tudi ti si se — na stara kolena — nesrečno zaljubil: nevreden predmet tvoje ljubezni je bila čvrsta kuhinjska vila, z zavihanimi rokavi in koketnim predpasnikom, katere ustnici sta bili malinam tako podobni, da ju je mladi kuhar pri poku-

šanju pogostoma zamenjaval z njimi. S kolikim junaštvom si prenašal muke izdanega srca! Kakor podoba tihga odpovedanja si mi še danes pred očmi v svoji pepelnati livreji, s srebrnimi gumbi in rdečimi podšivki, s svojim dolgim pepelnatim obličjem, na katerega odrvenelih potezah je kraljeval vkljub tvoji žalosti dostojen mir, dostojanstvu tvojemu spodoben. Tudi v sovraštvu proti Arturju si mi bil jednak. Imenoval te je nekoč „pepelnično sredo“ — in take prevelike zaupnosti mu ti nikoli ne odpustiš!

Ko nekoč po obedu glavo, napolnjeno z mračnimi mislimi, podpiram z rokama, potrka nekdo, in preden morem reči „dalje“, vstopi Artur, postavi se ponosno pred mene in nagovori me z nekako hladnim izrazom: „Gospod, vi ljubite Vando?!“

Ves iznenadjen ga debelo pogledam.

„Ni mi treba odgovora“, nadaljuje, „neznate skrivati svojih čustev pred drugimi, tem manje pred menoj.“

Obĉinski svet izreka pri tej priliki radi moĉatega postopanja ĉestitanje predsedništvu drĉavnega zbora in na prvem mestu g. predsedniku Davidu vitezu Abrahamoviczu, na kojega se je valilo vse, kar se je zdruĉena nemška levica surovega zmisliti mogla; pred vsem pa priĉakuje obĉinski svet ljubljanski, da bode zdruĉena desnica tudi v bodoĉe solidarna ostala ter naglaša, da je najsvetejša dolĉnost slovenskega naroda in njega poslancev, da se v bodoĉih bojih, ki bodo pred vsem zadevali bratska naroda ĉeški in poljski, s tema narodoma in njunimi zastopniki pri vsaki priliki bratsko in solidarno zvezani.

Gospodu Źupanu se naroĉa, da obvesti o tej resoluciji predsedništvo poslanske zbornice in parlamentarno komisijo desnice.“

V utemeljevanje te resolucije je obĉinski svetnik dr. Tavĉar rekel, da Slovenci za Badenijevim ministertvom ne bomo pretakali solza, ker v to nimamo vzrokov. V zaĉetku svojega vladanja se je Baden paĉ zanimal za Slovenstvo. Prišel je celo na jug iskat informacij. Obiskal je Kranjsko in obiskal je tudi Primorsko, toda informoval se je samo površno in kmalu se je izkazalo, da je bilo njegovo zanimanje za naš narod le navidezno, kajti zaĉel je koketovati z laškimi poslanci in ni se menil za zastopnike slovenskega naroda. Toda z naĉinom, na kateri je bilo Badenijevo ministertvo primorano odstopiti, se ne moremo strinjati. Postopanje Nemcev v parlamentu bode v prihodnje za vzgled vsem, kateri hoĉejo uniĉiti parlamentarizem. Nemci so s svojim postopanjem pokazali, da velika nemška kultura ni za-

mogla zatreti tistega trdega jedra, kateri oznaĉuje nemški narod. To je nezaslišano, da olikani ljudje, vzgojevalci mladine, seĉejo po noĉih, da meĉejo na predsednika tintnike in druge reĉi. Će je sam Mommsen, kateri si je kot uĉenjak pridobil ugledno ime, Źcuval avstrijske Nemce, naj Ćehom razbijejo trde butice, potem se mora obupati nad nemško kulturo, potem je to dokaz, da nemška kultura ni mogla ublaĉiti src niti najboljših sinov nemškega naroda. Te pojave je obĉalovati toliko bolj, ker so spravili v nevarnost parlamentarizem in ustavo, obĉalovati jih je, ker so dali povod celo protidinastiĉnim izbruhom. Prav zato pa je ĉas, da tudi obĉinski svet ljubljanski izreĉe obsodbo o teh dogodbah in izreĉe, da bo slovenski narod kakor doslej tako tudi v prihodnje solidaren z bratskima narodoma ĉeškimi in poljskimi. Ves srd nemških obstrukcionistov se je zvalil na predsedništvo poslanske zbornice, zlasti na predsednika Davida viteza Abrahamovicza, kateri se je nevstrašno ustavil nemškim navalom. Kaj pride sedaj, tega ne vemo. Dobrega paĉ nimamo niĉesar priĉakovati. Će nastanejo boji, tikali se bodo v prvi vrsi i paĉ ĉeškega in poljskega naroda, potem Źele nas, ali naša najsvetejša dolĉnost je, da ostanemo v vseh teh bojih nerazdruĉno jedini in solidarni s slovanskimi svojimi brati.

Pozivljamo slovenske obĉine, naj posnemajo vzgled obĉinskega zastopa stolnega mesta Ljubljane, da Slovenci na ta naĉin dokaĉemo, da boĉemo biti nerazdruĉno zvezani s svojimi slovanskimi brati v velikem boju, kateri nas ĉaka.

Politiĉni pregled.

Drĉavni zbor. Taki dogodki, kakršni so se primerili zadoje dni v dunajskem parlamentu, niso znani niti v juĉnoameriškimi republikah, kjer sedi v parlamentih veĉ pouliĉnih tolovajev kakor poštenih ljudi. Seveda se temu

Nadalje imam neovrgljive dokaze, da tudi vi Vandini niste neljubi. Pri vaŹih nadah in pri liberalnih naĉelih baronovih ni razloĉek stanu vaŹi ljubezni preveĉ na poti. Izpredvidite tedaj, da ste mi jako nevaren tekmeĉ“.

Tako odloĉen izrek Arturjev o Vandini ljubezni k meni me je preŹinil kakor blisk neizrekljive radosti. Glas, s katerim je to rekel, mi je bil tako prepriĉevalen, da so pred njim naglo izginili vsi oblaki, nakopiĉeni v moji duŹi, kakor pred Źarkim solncem. Nehote skoĉim na noge in z radostnim priĉakovanjem upiram na njega svoje iskreĉe oĉi.

Artur mahne hladno z roko. „Prosim, le sedite“, pravi ironiŹki. „Ni nama treba gledalŹĉnih prizorov! Poravnajva to reĉ celo mirno in stvarno, kakor pristojna razumnim ljudem. Izvolite li samokres — dobro! Ako vam meĉ bolj ugaja, tudi s tem vam lahko posluŹim. Imam na misli pa tudi nekaj posebnega, novega —“.

ni ĉuditi, saj takih Źivinsko surovih, podlih ljudi, kakor so neki nemški poslanci, ni dobiti niti mej hotentotskimi in culukaferskimi govedarji. Nastala je bila prava pravcata revolucija. Desnica je postavila na dnevni red nagodbeni

„Razumel sem, kaj misli. „Gospod“, skoĉim Arturju pikro v besedo, „dvoboj smatram za blaznost, tudi v romanih Źe smeŹno“.

„Je li vam smeŹno pasti v dvoboju“, zareŹi se Artur, „posluŹim vam s tragiŹko smrtjo. Ubijem vas, ĉe treba na mestu. Seveda moram s tem tudi poteptati svoje dragoceno Źivljenje. Pa kaj mi je na tem? Vando ljubim tako strastno, da Źivljenje brez nje za mene nima veĉ nikake cene“.

„Ne mislite, da jo ljubite bolj od mene“, odĉovorim mu Źivahno.

„Tem bolje“, de on. „Mislim, da sva se malone Źe pogodila. Sicer vam pa boĉem nasvetovati celo nov, izviren naĉin dvoboja, naĉin tako priliĉen in tako poln posebnega ĉara, da vas Źe s temi svojimi lastnostmi pridobi za-se“.

Pri teh besedah potegne iz Źepa usnjato toko za smodke, na kateri se mi nasproti reŹi mrtvaŹka glava, umetno izrezljana iz slonove kosti.

provizorij. Levica, to so sinovi tistega nemškega naroda, kateri se baha s svojo psevdokulturo, so se temu uprli, hoteč strmoglaviti ministerstvo. Ker so uvideli, da z govori nič ne opravijo, so hoteli svoj namen s kruto silo doseči. Naskočili so predsedništvo in prouzročili velikanski pretep v parlamentu. Tolkli so po Slovanih s pestmi in z noži naskakovali svoje nasprotnike. Pijane barabe se obnašajo lepše, kakor ti Nemci. Ker je desnica uvidela, da se iz lepa ne dá vzdržati red, je sklenila popolnitev pravilnika. Dotični predlog je stavil grof Falkenhayn in večina ga je vzprejela. Po tem premenjenem pravilniku je dobil predsednik pravico, da je smel za tri seje izključiti tiste poslance, kateri v zbornici razgrajajo, zbornica pa jih sme izključiti za 30 dni. To je Nemce in socialne demokrate neizmerno razkačilo. V naslednji seji so socialni demokratje naskočili predsedništvo in prouzročili zopet nečuvane škandale in pretepe. Predsednik je 13 poslancev izključil. Ti niso hoteli iti iz dvorane; predsednik je poklical policijo, katera je morala dotičnike ven nesti, ker so se branili z nogami in rokami. Nastali so taki škandali, da je moral predsednik zaključiti sejo. Zadnja seja je bila v soboto. Tu so zopet Nemci tako razgrajali, da je bilo vsako zborovanje nemogoče. Nemci so predsednika nečuvano psovali in sploh uganjali take, prav nemške surovosti, da je bilo nemogoče delovanje parlamenta. Ker se je bila v tem premenila tudi politična situacija — Lueger in njegova krščansko-socialna družba so se podredili komandi Schönerejevi — je Badeni odstopil, zasedanje državnega zbora pa se je odložilo. Čuje se, da se snide v kratkem in da bo nova vlada zahtevala, naj se jej votira provizorna nagodba in budgetni provizorij,

z druge strani pa se javlja, da se državni zbor sploh več ne snide, ampak da se razpusti državni zbor kakor hitro se konča zasedanje delegacij.

Reka. Boj med Madjari in Rečani je došel do meje, katero je bila postavila madjarska oholost. Reški občinski zastop je korporativno odstopil in ker povabljeni Rečani niso hoteli priti na anketo glede uveljavljenja madjarskih zakonov za Reko, je ogerska vlada začela nastopati z represalijami. Vlada je siloma uveljavila tiste zakone, katerim so se Rečani upirali, sklicuje se na svojo avtonomijo. Rečani so proti temu demonstrirali in vse kaže, da začnejo srdito borbo proti Madjarom.

Srbija. Ruska vlada je odpoklicala svojega zastopnika v Belemgradu, Izvolskega, ker odločno obsoja počenjanje razkralja Milana. Ta pripravlja sedaj terêna za nove volitve v narodno skupščino. Uradniki, kateri niso pripravljeni storiti vse, kar se od njih zahteva, se odstavljajo, in na njih mesta se nastavljajo često sumljivi elementi, kateri pa so voljni storiti vse, kar bi se od njih zahtevalo. Pri volitvah se izkaže uspeh tega počenjanja. Radikalna stranka upa vzlic temu, da zmaga pri volitvah.

Španska je v velikih stiskah, zlasti ker so se začeli gibati Karlisti in se je bati če ne revolucije, pa vsaj manjših pronuncijamentov. Tudi kubansko vprašanje še ni rešeno. Ustanek na Kubi je imel ta uspeh, da je vlada privolila, dati otoku razsežno avtonomijo. Vlada je dotične načrte že izdelala, vprašanje je pa, če se bodo Kubanci s to koncesijo zadovoljili, saj je njih zahteva: popolna neodvisnost.

Slovenske in slovanske vesti.

(Dopolnilna deželnozborska volitev v vipavsko-idrijskem okraju.) Pri dopolnilni volitvi dne 16. novembra je sijajno zmagal kandidat narodne stranke, gospod Ivan Božič, posestnik v Podragi, nad kandidatom

klerikalne stranke Ivanom Lavrenčičem. Božič je dobil 32 glasov, Lavrenčič pa samo 11.

(Protežiranje nemškutarjev na Kranjskem) je še vedno v najlepšem cvetu in kaže se, da se v kratkem

„Poglejte ti dve drobni smodčici“, pravi dalje. „Porečete, da sta popolnoma enaki. In vendar v jedni — ne vem sam v kateri, preži odurna smrt. Bujna priroda vročih dežel, katera v obistih človeških vzgaja divje, strahovite strasti, položila je tudi v nedra svojih divje krasnih ognjenobojnih cvetov izvrstna sredstva, s katerimi se dajo take strasti upokojiti. V jedni teh smodk se skriva pogubljiv rastlinski strup, do zdaj v Evropi popolnoma neznan. Jeden naju se nasrka smrti z dišečim dimom. Umrje morebiti to noč, morebiti jutri, pri močnem telesu morebiti šele pojuteršnjem. N hče ne bode slutil uzroka njegove smrti. Zdravnik morebiti zmaje z glavo, pa saj mu za kako latinsko ime ne bo sile. Ostali tekmeč pa postane nesrečen na strani lepe Vande, ker v stalnost ženske ljubezni ne verujem že dolgo več. Ni-li to ljubezniv dvoboj?! Nujte, gospod! izberite — življenje ali smrt!“

Nehoté sem hotel odvrniti, da ne pušim; pa v tem strašno resnem trenutku se mi je zdelo to malenkostno. Pogledam Arturja: grozna resnoba se javi na njegovem obrazu. Z naravnost demonskim izrazom upira izpod čela name žareče oči. Strasten izraz njegovega obličja me je prepričal v tem hipu, da je zmožen uresničiti svojo grožnjo ter s hladno mislijo skopati svoje roke v moji krvi. Pogledal sem na usodni smodki — groza me je prešinila.

Boš si! odločil sem se po mučnem pr. misleku. Ogenj ljubezni naj vodi mojo roko. Ta norec je zmožen k vsakemu zločinu. Sicer bi Vandino roko težko da dobil — in brez nje, kaj mi je življenje?!

S krepko roko sem vzel smodko. Artur je vzel drugo. „Tako!“ rekel je pomirjen. Zlaj pa si sediva nasproti in poskusiva ti izvrstni smodki. Da se pri tem ne bi dolgočasila, povem vam na kratko, kako sta prišli v moje roke“.

zopet jedankrat potepta pravičnost. Za mesto profesorja babištva kompetira mladi dr. Valenta. Kar je nemčurstva na Kranj-kem, se peha vse zanj, da bi dobil on to službo in ne izvrstni slovenski zdravnik dr. Defranceschi, dasi je dr. Valenta slovenščine komaj toliko zmožen, kakor kaka postarna nemška ženščina, katera se je za silo naučila od svoje dekle.

(Cesar v pogovoru z delegati) Kakor običajno, je po vzprejemu delegacij cesar ogovoril posamične delegate. Mej ogovorjenimi je bil tudi slovenski poslanec dr. Šusteršič. Cesar ga je povpraševal po razmerah v Ljubljani po potresu. Z italijanskimi delegati je cesar govoril italijanski. Splošno se je opazilo, da se je cesar v svojih nagovorih do delagatov iz opozicije v avstrijskem parlamentu strogo izogibal vsaki opazki ozirom na notranji politiki položaj.

(Notarska zbornica) Predsednikom je bil izvoljen gospod notar Ivan Gogola, kateremu na tej izvolitvi, ki je dokaz zaupanja in simpatij njegovih stanovskih tovarišev, iskreno čestitamo. Kot odborniki so bili izvoljeni gg. Viktor Globočnik v Kranji, Niko Lenček v Škofjiloki, Ivan Plantan v Ljubljani, dr. Albin Poznik v Novem mestu, Luka Sv. tec v Litiji in dr. Fran Vok v Ljubljani, kot namestnika gg. Anton Komotar na Vrhniki in Stanko Pirnat v Mokronogu. Po shodu so se zbrani gg. notarji korporativno poklonili bivšemu predsedniku g. dr. Zupancu, kateri je nehal dne 20. m. m. uradovati, in se poslovili od njega. Sklenili so tudi, pokloniti g. ces. svetniku dr. Zupancu album s fotografijami vseh kranjskih notarjev, ter mu ga izročiti po posebni deputaciji.

(Banka „Slavija“.) Od 1. januarja do 30. sept. 1897 zglasil se je pri banki „Slaviji“ v zavarovanje 3101 članov z zavarovalnim kapitalom 4,367.500 gld. V tej dobi dosegla je za 833.316 gld. 57 kr. več zavarovalne premije od lanskega leta. Od 1. januarja do 30. septembra 1897 izplačala je banka „Slavija“ po zamrlih članih zavarovalnega kapitala 249.984 gld. 4 kr. Ves čas svojega obstanka izplačala je banka škod in na-

grad v vseh oddelkih 27,193.723 gld. 10 kr. Imetje bankino, vloženo v pupilarni varščini znaša 31. decembra 1896. l. 7.800.758 gld. 8 kr. V poslednjih letih, kakor i za leto 1896. izplačala je banka vsem članom življenjskega oddelka 10 % dividendo. Na zahtevo razpošiljajo se zavarovalni tarifi gratis in franco.

(Mestna hranilnica ljubljanska) ne bode znižala obrestne mere za hranilne vloge, ampak bode tudi v prihodeje obrestovala vloge po 4%, in bode sama plačevala novi rentni davek, tako, da bodo dobivali ulagatelji cele 4% obresti od vlog. Mestna hranilnica ljubljanska je danes največji slovenski denarni zavod, ima že blizu pet milijonov vlog in je popolnoma varen zavod, ker za vse vloge jamči mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in davčno močjo.

(Mestna hranilnica v Radovljici) V mesecu novembru 1897 je 110 strank uložilo 27.427 gld. 40½ kr., 49 strank vzdignilo 6506 gld. 94 kr., 16 strankam se je izplačalo posojil 10.250 gld. Stanje ulog 329.707 gld. 31½ kr. Denarni promet 68.421 gld. 63 kr.

(Demonstracije.) Povodom odstopa grofa Badenija so bile v Celju, v Mariboru in v Celovcu demonstracije. V Celovcu so srednješolski dijaki pred mestnim magistratom prepevali „Die Wacht am Rhein“, pomagali pa so jim c. kr. uradniki. Pred odstopom so bili na Dunaji in v Gradci velikanski izgredi, v torek in v sredo pa so Čehi v Pragi tako rogovilili, da je vlada razglasila preki sod.

(Prazgodovinstvo.) Deželna vlada na Kranjskem je izdala ukaz, da se prazgodovinske najdbe naznanjajo konservatorju. Zares potrebno bi bilo, ako bi se ukrenilo nekaj, da bi naše zgodovinske najdbe ne romale v tujino, kjer jih vsekako bolje plačajo, a za našo domovino so izgubljene. Deželna vlada bi storila prav, ako bi stvar sama vzela v roko in jo krepko podpirala, pri tem pa se ne ozirala na privatne instrukcije, ki so dostikrat protivne stvari.

(Razširjenje prenešenega delokroga) Izvrševanje opravil prenešenega delokroga povzroča občinam

Morda je malo komu šla v slast prva smodka, kako bi ta meni! Puhal sem iz polnih ust, na vso moč, da bi le bil prej gotov. Artur je kadil mirno, po načinu znalcev, in sledeč z očmi umetno zaokrogle oblačke dima, pripovedoval je tako: „Ko sem bil v Meksiki, sprijateljil sem se z nekim mladim dostojnikom. Ta se je bil zaljubil s celo strastjo južne ljubezni v krasno Juanito, rejenko nad mero bogatega vel kaša, živečega v svoji prekrasni hacijendi blizu glavnega mesta. A strogi in temni don Manuel, o katerega posebnostih so krožile ne manje čudne povesti, kakor o njega bogastvu, zapiral je svojo rejenko v tem ljubeznivem letogradu kakor v kakem samostanu. Prinašal ji je seveda blestečih dijamantov za njene črne lase, pa kaj ker ni smela ž njimi bliščati niti na plesih, niti na šetališčih, niti na slavnih cerkvenih obhodih glavnega mesta! Kupoval ji je seveda črevljčke, kakor šnih bi se niti princeznja v bajki ne sramovala, a za

te odmerjene sprehode med belim tankim stebrovjem hacijende in po stezah v parku, bilo jih je gotovo škoda! Kaj ji je pomagala sobica, napolnjena z orijentalno portrato, ko pa so oči, krasne kakor zvezde južnega neba, videle skozi okno le nebo in nemirne vršiče dreves! Pa zagledale so nekoč vendar nekaj drugega. Moj podjetni prijatelj, vabljen po slovesu o krasoti Juanitinej, utihtapil se je nekoč v kljub visokemu zidu v park hacijende. S prvim pogledom zavlada je Juanita kot kraljica v njegovem srcu. Tudi dekletu je ugajal čedni senor. Služka Marijana je postala radovoljna posrednica njune ljubezni. V čarokrasnih letnih nočeh je slišalo gosto listje utice šepet o ljubezni in zvestobi, sladke vzdihljaje in vroče poljube, mej tem ko je na strani Marijana pozorno upirala svoje žgoče oči v sinjo temo, ter svareče pritiskala prst jedne roke na usta, z druge pa tehtala bliščeč pesos, katerega ji je bil daroval moj prijatelj. Ta je hotel

mного dela in jim nalaga znatnih bremen. Občine se že več let potezajo za to, da bi dobile za izvrševanje teh opravil kako odškodnino. Vlada obeta to sicer že dolgo, storila pa ni ničesar. Vsled novega civilnopravnega reda se ta opravila še pomnožé, kajti v prihodnje bodo morale občine preskrbljevati dostavljanje tudi sodnih spisov civilnopravne narave, a ob nedeljah in praznikih jih bodo smele dostavljati samo s posebnim dovoljenjem sodišča. Na deželi povzroči to občinam novih stroškov, ker bode morala skoro vsaka večja občina najeti in seveda tudi plačavati svojega posebnega dostavljalca. Ker je to novo breme občinam gotovo krivično, so se nekatere občine že začele proti temu razširjenju prenesenega delokroga oglašati in dobro bi bilo, da jih posnemajo tudi slovenske občine.

(Volila.) V Preski umrlí župnik Martin Derčar je zapustil jako veliko premoženje. Mej drugim je volil 1200 gld. za dijaško ustanovo, družbi sv. Cirila in Metoda je zapustil 5547 gld., družbi sv. Mohorja 500 gld., ljubljanski dijaški kuhinji pa 200 gld.

(Glasbena Matica v Ljubljani) praznovala bo 8. decembra t. l. petindvajsetletnico svojega obstanka. Glasbena Matica izda ob tej prilíki jubilejsko knjigo, obsejajočo 80 priljubljenih moških zborov, in posebno izvestje o svojem delovanju tekom 25 let. Dne 8. decembra priredi velik koncert, kateremu sledi komers.

(Privatni otroški vrtec v Kranju.) Deželni šolski svet je dal okrajnemu šolskemu nadzorniku v Kranju, gospodu Andreju Žumru, dovoljenje, da ustanovi in vodi ri vatni otroški vrtec.

(Narodni dom v Mariboru) je bil minole dni dodelan in se je nanj postavila streha.

(Čebelarški shod,) katerega je sklicala c. kr. kmetijska družba, se je vršil dne 8. novembra ob precejšnji udeležbi čebelarjev, seveda le iz bolj bližnjih krajev, dočim so mnogi oddaljeni čebelarji pismeno in brzojavno pozdravili shod in se strinjali z namero, ustanoviti čebelarško društvo. — Po daljšem posvetovanju se je soglasno sklenilo, ustanoviti občno slovensko čebelarško

društvo za vse pokrajine, koder prebivajo Slovenci, dalje, da naj udnina znaša na leto 1 gld. in da naj se izdaja čebelarški list kot mesečnik, katerega naj udje dobivajo brezplačno.

(Ilustrovani „Narodni koledar“ za leto 1898,) uredil in izdal Dragotin Hribar v Celju, cena elegantno vezanemu izvodu 1 gld., broširanemu 70 kr., po pošti 10 kr. več, je ravnkar v X. letu izšel. Kakor druga leta, se tudi za l. 1898 odlikuje s svojo lepo vsebino, zlasti ga dičijo krasne podobe v barvah. Priporočamo ga prav toplo vsaki narodni hiši kot kinč na bralni mizi.

(Vodovod Črnomelj-Semič) je dogotovljen in se bode v kratkem vršila tehniška kolavdacija.

(Vipavska vinarska zadruga.) Poroča se nam, da je okrajno glavarstvo klerikalni vinarski zadrugi radi izdelovanja in prodajanja ponarejenega vina naložilo precej občutno globo. Prijavljamo to vest z vso reservo, ker še nismo imeli prilíke se osebno o njej prepričati. Uverjeni smo tudi, da nam pošlje znani Uršič popravek, kajti mož popravlja vse; naj je kaka stvar še tako pristna, evidentna in resnična, Uršič naredi iz nje gotovo — petijot.

(Hvalevreden ukrep.) Novomeški odvetniki in notarji so sklenili, pustiti svojim uradnikom nedelje in praznike popolnomo proste, dočim so doslej morali na take dni dopoldne delati v pisarni od 9. do 11. ure.

(Občinske volitve na Koroškem) Konec tekočega in začetkom prihodnjega leta vršile se bodo po raznih krajih na Koroškem nove občinske volitve. Tri četrtine slovenskih občin na Koroškem so še vedno v nemškutarških rokah, nemškutarji se tudi že zdaj pripravljajo za boj, Slovenci pa se niti ne ganejo še. To je pač žalostno. Naj bi se poklicani možje vender že lotili dela.

(Celovška trgovinska zbornica) se je proti naročilu okrajnega glavarstva, da mora vzprejeti in rešiti v slovenskem jeziku pisano vlogo, pritožila na višjo instanco. Celovška zbornica menda misli, da je Slovenec na Koroškem brezpraven.

Juanito ugrabiti. A ona je zahtevala odločno, da naj prej poskusi svojo srečo pri donu Manuelu. Ugodil je njeni prošnji ter stopil z nemirnim srcem pred temnega čudaka. Ko je bil povedal svojo prošnjo, vpraša ga don Manuel naglo: „A kaj ona — ali vas ljubi?“ — „Ljubi“, izmuzne se prijatelju iz ust. Don Manuel je bodeče uprl nanj svoje ledene oči in spregovoril potem z grobim glasom: „Že vidim, da ste se prikradli kot ropar v svetišče, katero sem pripravil svojemu srcu. Najprej vedite, da ne sporočim Juaniti, ako vzame vas, niti vinarja. Dalje vedite, da me le smrt loči od Juanite. Ne gledajte tako debelo: da, ljubim jo, ljubim z brezumnim ognjem pozne ljubezni. Vam je celi svet vesela zarja; meni je postal črna noč, v kateri se sveti jedina krasna zvezdica — Juanita! Pobral sem jo pred nekoliko leti kot bedno siroto na ulicah meksiških, da bi imel vsaj jedno ljubeče bitje pri sebi: in glej! v teh nekaj letih spremenil

sem se sam v čaru njene lepote v brezumnega zaljubljenca. Odloči naj dvoboj med nama!“ Pri tem je vzel iz žepa toko z mrtvaško glavo, v kateri sta bili dve tanki smodčici. Razložil mu je grozen njun namen tako, kakor sem prej storil jaz vam in priložil: „Ako zavrnete ta dvoboj, stražil bodem Juanito od tega trenutka, kakor ujetnico. Ležem si na prag njene spalnice, in pri najmanjšem sumu uteka ali osvobojenja ustrelim njo in sebe. No, izvolite!“ Moj prijatelj je bil nekoliko strastnejši in manje se je premišljal, kakor vi, in z vsklikom: „Za Juanito smrt in pekel!“ je segel brez obotavljanja po usodni smodki“. Tu je pretrgal Artur svoje pripovedovanje z besedami: „A vidim, da sva ravnokar dopušila. Namen moje povesti je izpolnjen. Z Bogom tedaj!“ Odšel je s hladnim poklonom.

(Konec prihodnjic.)

(Boj za slovensko šolo v Gorici) se začelja popolnoma iznova, ker je mestni poverjenik zakrivil „formalno pomoto“, da ni koj od početka napravil nikakoršnega protokola o komisijalnem ogledu poslopja pri sv. Roku.

(Kdo postane nadškof v Gorici?) To vprašanje še vedno ni rešeno. Lahki govore, da prideta v poštev samo poreški škof Flapp in goriški prošt Jordan, dočim se je v parlamentu — pa menda neosnovno — zatrjevalo, da pride na to mesto ljubljanski knezoškof dr. Missia.

(V pripravljalnici za srednje šole v Gorici.) Kjer se slovenskim otrokom siloma utepa nemščina, vladajo neznosne razmere. Profesorji se trudijo na vso moč, da slovenskim otrokom onemogočijo obisk srednjih šol.

(Preložitvev istrskega deželnega zbora) „Societâ politica istriana“ je izročila poslanski zbornici peticijo, s katero ugovarja preložitvi istrskega deželnega zbora iz Poreča v Pulj. Ugovor zagotavlja, da se preložitvi nihče ne ustavlja iz nasprotstva napram Pulju, temveč le iz uvaževanja, da je vsled samovlastne odredbe vlade istrski deželni zakon, ki podaja deželi pravico, da se udeležuje zakonodajstva ter ima tudi pri izpremembi deželnega reda važno b-sedo.

(Ubogi tržaški župan!) Šele malo časa je dr. Dompieri župan mesta tržaškega, a že se je nadobudni italijanski mladini korenito zameril. Tisto galerijsko občinstvo, katero je doslej pri sejah občinskega sveta de-

monstrovalo samo proti slovenskim obč. zastopnikom in od čigar milosti in nemilosti je odvisen politični renomé laških gospodov politikov, je 18. m. m. mej sejo obč. sveta tržaškega demonstrovalo proti županu Dompieriju, kličeč „Abasso Dompieri! Evviva il Circolo dei giovani“. To se je zgodilo, ker je bil župan dvema magistratovima uradnikoma namignil, naj izstopita iz odbora mej tem že razpuščenega društva „Il circolo dei giovani“. Župan se je demonstrantov odkrižal na ta način, da je dal galerijo izprazniti.

(Prijaznost tržaškega magistrata) Neki mož iz Sv. Križa je prišel dne 12. novembra na tržaški magistrat, da plača davek. Ker je pozdravil v slovenskem jeziku in ni hotel laški govoriti, rentočili so nanj uradniki na vse možne načine in niso hoteli prevzeti denarja, tako, da je moral mož oditi, ne da bi bil kaj opravil.

(Aretovanje laških anarhistov v Pulju) Laška policija je že dlje časa zasledovala 28letnega J. Baldinella, 34letnega Alojzija Forlina in 21letnega J. Rossettija, troje nevarnih anarhistov, izmej katerih je bil Forlino obsojen na tri leta težke ječe, a utekel, toda ni jih mogla zaslediti, ker so se bili zatekli v kraj, kjer so taki tički jako varni, v prvo avstrijsko pomorsko pristanišče, v Pulj. Rečeni anarhisti so se mudili dolgo časa v Pulju, a policija jih je aretovala šele zdaj, ko je bila od drugod opozorjena.

Razne vesti.

(Otrok — požigalec.) Dne 13. m. m. igrala se je petletna hčerka posestnika Martina Škrabe iz Iške vasi z žveplenkami in užgala očetov skedenj. Ogenj je upepelil skedenj in šupo ter vse pridelke. Škoda znaša 900 gl., a zavarovan je bil Škraba samo za 300 gl.

(Ponesrečila) je v Zgornji Bitnji v potoku Žabnici Marija Hafner. Pri pranju perila jo je popadla božjast in jo vrgla v potok, v katerem je utonila.

(Ulom.) Neznani zlikovci ulomili so dne 15. m. m. zvečer pri gostilničarju in posestniku Francu Miheliču v Vinici in ukradli 449 gl. gotovine ter nekaj platna v vrednosti 30 gl.

(Skrivnosten slučaj.) V Rudenici, občina Vitanj pri Podčetrtku, odšel je te dni posestnik Hernalv z doma, pustivši doma 18letno hčer Franico in oba sina, katerih je jeden 16, drugi 6 let star. Ko pride dekla domov, najde hčer ustreljeno na tleh ležati, puško pa, katera je prej visela na steni, je bila zdaj naslonjena ob omaro. Dekle se, kakor priča že to, ni mogla sama ustreliti, brata pa trdita, da jima ni znano, kako se je nesreča zgodila.

(Visoka starost orla.) Hrvatski listi poročajo: Nedavno so ustrelili v Oseku orla, ki je imel na vratu železen obroč z vrezanim grhom znane slovenske plemenitaške rodbine in z letnico 1646. Orel je živel torej celih 251 let! Redek starec mej ptiči!

(Poskušeni umor) Mestni tajnik v Gorici, dr. Vechi, je navihanec prve vrste. V Trstu je vsled svoje navihanosti bil odpuščen iz službe. V Gorici je necega 76letnega moža z imenom Knez opeharil za več tisočakov,

vsled česar ga je Knez počakal na ulici in ga poskusil umoriti, pa ga je samo nevarno ranil. Lahki izkoriščajo ta napad seveda v svoje namene in mu podtikajo politične motive.

(Priateljstvo mej psom in mačko) je zelo redko! V Kostanjevici je videl pisec tega malo, črno psico komaj leto staro, ravno doječo poluletno belo mačko. Psica ni še nikdar vrgla in tudi sedaj ni breja. Ker je mačica psico vedno za bradavice vlekla, so se le-te napele, vime je oteklo in začelo mleko dajati. Obe živalici sta vedno skupaj, in skrbi psica z materinsko ljubezujjo za mačko.

(Nesreča na železnici.) Pri postaji Horaždovice Franc Jožefove železnice se je te dni zjutraj primerila velika nesreča. V dunajski, v Heb vozeči vlak, kateri pride ob 5. uri 38 min. zjutraj v Horaždovice, je zadela lokomotiva. Vlak je bil močno zaseden. Potniki so skoro vsi spali. Lokomotiva je pridrvela z vso silovitostjo od zadej in z deloma ob vlak s tako močjo, da je več vagonov kar skupaj stisnila in jih vrgla z relsev. Zadnji štirje vagoni so bili tako stisnjeni, da se potniki niso mogli ganiti, le jeden, potovalec Pick, je utegnil skočiti skozi okno. Na pomoč prihiteli ljudje niso mogli do ponesrečencev, ampak so morali dobiti orodje, da so si naredili pot v te vagone. 14 potnikov je bilo na glavi in na gorenjem delu telesa poškodovanih, večinoma nevarno. Prenesli so jih v bolnico v Plzen.

(Tragedija treh rodbin.) V Pragi so zaprli oktobra meseca m. l. Karola Haina, poštnega opravitelja, ker so ga sumničili, da je izmaknil denarno pismo, v katerem je bilo 16.000 gl. Ker je nedostajalo dokazov, so prot-

niki Haina sicer oprostiti, a poštna direkcija ga je disciplinarnim potom odpustila. To je Haina tako bolelo, da se ga je lotila melanholija in sušica. Slednjč je prišlo na dan, da je opravitelj J. Samek tat, kateri je služboval s Hainom na isti pošti. Samek je ves skesan priznal da je vzel denar, ker se je hotel s svojo ljubico poročiti. Ta njegov čin pa je imel strašne posledice. Hain je umrl pred kratkim od žalosti, ker so ga po krivem sumčili. Njegevo staro mater je zadela srčna kap, umrla je kmalu. Poštni oficijal Uraban pa si je domišljeval, da bo i on po krivem obdolžen, zato je zblaznel ter pred par dnevi umrl. Tudi njegova soproga je vsled moževe smrti znorela. In končno je Samekova ljubica takisto duševno obolela, da baje ni upanja da bi ozdravela. Tudi njena mati je vsled žalosti hudo obolela.

(**Iz zapuščine čudaka.**) V Opavi je baje umrl pred kratkim posestnik Ferdinand Schreier, kateri je mej drugim zapustil tudi 234 prtičev, en zaboj zobotrebnikov ter en zaboj vžgalic. Ko je tamošnji gostilničar Albert Wurst, h kateremu je umrli že deset let zahajal, to izvedel, zahteval je takoj od dedičev svoje prtiče, kateri so bili zaznamovani s črkami „A. W.“ ali „T. M.“ (dekliško ime Wurstove soproge.) Nekateri dediči so se branili vrniti ukradene prtiče, in prisiliti jih je morala sodnija k temu.

(**Usmiljenka je ušla**) iz bolnice v Nachovu na Češkem. Slikar Vaclav Haysa je ležal v bolnici ter se do dobra seznanil z usmiljenko Huberto. Ko je ozdravel, se je peljal k njenim starišem ter jih prosil roke Huberte. Stariši so ga zavrnil, toda Huberta je na to pobegnila s svojim ljubimcem.

(**Plavži v Skednju**) pri Trstu, katere je zgradila kranjska industrijalna družba, so se 24. m. m. otvorili in se je v njih začelo delovati.

(**Laška nestrpnost.**) V Trstu sta dva pometaja napadla dva miroljubna Slovence, mašinista Čenčurja in njegovega sina, z noži in ju ranila. Napadla sta ju, ker sta domov grede mej sabo slovenski govorila.

(**Ženski mestni odborik.**) Občinski svetnik Klotz v Pensylvaniji je pomilovanja vreden človek. Kadar koli je imel kaj težavnega reševati, je — „obolel“. Kadar je pregloboko v kupico pogledal, je tudi — „obolel“. Nekoga dne je bil zato v strašnih škripcih. Neko stvar je bilo treba v občinskem svetu nujno rešiti, on pa je bil zopet „bolan“. Poslal je tedaj svojo 18letno hčer v mestni odbor; ta je tako dobro izvršila nalogo, da je ostala od tistihmal stalno mesto očeta v službi.

(**Lev razmesaril.**) V Bruselju se je zgodila v cirkusu Wulff velika nezgoda. Grofica H. X. je stopila v kletko, kjer so bili levi, in tam jo je jedna levinja strašno razmesarila. Mej gledalci je nastalo vsled tega veliko razburjenje. Nastala je velika gnječa, da je bilo več oseb ranjenih. Sluge cirkusa so z železnimi drogi odpodili levinjo od svoje žrive, katera je smrtno nevarno ranjena.

(**Zastrupljena reka.**) Mej občinami Mezi Telegy in Füzya tekoči del reke Kötöv je bil nedavno zastrupljen po odpadkih, tekočih iz tvornice za kotran. Vse ribe so poginile, mnogo krav in volov je obolelo in poginilo. Škoda je velikanska.

(**Topovi, kateri pri streljanju ne pokajo, niti se zasvetijo**) je izumil polkovnik Humbert. Na francoskem so delali s temi topovi že poskuse, kateri so se dobro obnesli. Francosko topničarstvo pa je sklenilo, da nadaljuje te poskuse na državne stroške. Ti topovi bi vojsko vsekakor izdatno izpremenili; postala bi še strašnejša. Vprašanje je le, je-li se res obneso.

(**Izboljšanje topov.**) Nemčija je sklenila, da izboljša svoje topove, oziroma, da si omisli popolnoma nove, do sedaj še neznane jeklene topove. Avstro-Ogerska pa si jih le izboljša, ker več ne dopuščajo gmotne razmere. Sedanjji nadzornik feldmaršallajtnant pl. Kropatschek, kateri je bil pred par leti pri topničarjih v Ljubljani, izna, da vsak h p kaj novega za izboljšanje topov, tako, da se tehniki njegovi bistrumnosti ne morejo dovolj naučiti.

(**Kače v službi mačk.**) V Braziliji imajo izredno velikih podgan. Ker so tudi ondotne mačke navadno bojazljive, kadar potreba boriti se s podgano, pomagajo si Braziljanci s tem, da love podgane s — kačami. Kača Gibota, ki ni strupena, lovi namreč vse noči podgane, čez dan pa spi v kakem kotu. Gibota se toli privadi svoje hiše, da je domača in zvesta kakor pes, ter ne zapusti nikdar svojega „službenega mesta“.

(**Radikalno zdravljenje.**) Neka londonska elegantna dama je imela na obrazu skoraj popolne „kotelete“ in čedne brke; zato je hotela, da se oprusti tega nepridiprav okraska s pomočjo Röntgenovih x žarkov. Zdravnik ji je namreč garantiral, da bo imela potem čisto, gladko in lepo kožo. Po treh poskusih ni bilo videti nobenega uspeha. Po četrtem uplivanju žarkov pa je dama res izgubila i „kotelete“ i brčice, z njimi vred pa tudi vso — kožo z obraza. Dama sedaj toži modernega zdravnika.

(**Ženski metuzalem.**) 11. m. m. so sprejeli v bolnico v Miskolcu vdo vo Josipino Soltesz, katera je pred kratkim slavila svoj 109 rojstni dan. Žena je imela 17 otrok ter je pokopala pet mož.

(**Podjetne ženske.**) Kakor se poroča iz New Jorka odpeljalo se je 1. decembra 60 žensk v Klondyke, v deželo zlata. Vsaka je vplačala približno 2000 glđ. in v to svrhu so si najele ladijo. Vse si hočejo pridobiti veliko denarja. Seboj bodo imele tudi bolnico in jedno zdravnico. Nekatere so namenjene otvoriti hotele, gostilne, jedna pa ima celo ogromno knjižnico seboj, s pomočjo katere si kani služiti denar. Razun voditeljice ni nobena vseh šestdesetih žensk nad 24 let stara. Morda si gredo tja tudi iskat — moža!

(**Grozna tragedija.**) V Lugosu je razneslo na plavžu velik kotel, kar je prizadelo strojniku strašne opekline. Prinesli so ga domov. Soproga ponesrečenca je poslala svoje šestletno dekletce s steklenico v lekarno po zdravil. Dekle je teklo; na cesti pa je padlo in sicer na črepinje ubite steklenice ter si prerezalo žile na vratu. Otroku je na cesti otekla kri, še predno je prišla pomoč. Tudi strojnik je nekaj dnij za tem vsled strašnih ran umrl. Uboga žena pa hoče od žalosti kar zblazneti.

(**Poroka v zverinjaku.**) V Bostonu v Ameriki je bila nedavno temu čudna poroka, kateri je prisostvovalo ogromno radovednega občinstva. V kleti dveh levov sta se poročila Artur Stradassy in Karlota Wibergova. Mej poroko, katero je izvršil župnik George Rader, se zverine niti niso ganile, vendar je bilo občinstvo silno razburjeno ob tem prizoru. Ravnatelj zverinjaka pa je imel isti dan lepih dohodkov.

(**Ali smejo učiteljice kolesariti?**) To vprašanje vzburja sedaj Pariz. Več učiteljic je bilo radi kolesarenja nakrat odpuščenih ali pa premeščenih. Obč. svetnik Larisse je zato naperil proti dotičnim ravnateljstvom ostro spomenico. Da bi bili pariški ljudskošolski ravnatelji toliki filistri brez povoda, ni verjeti. Bržčas so kolesarile učiteljice v obleki, ki je bila vendar malo preveč — moderna. Ali pa so celo v hlačah poučevale.

(**Roparstvo v Španiji.**) V okolici mesta Granade se potika 10—12 roparjev, kateri so že veliko ljudij oropali. Nedavno so napadli bogatega posestnika, pridrvili

so v njegov grad, vzeli mu veliko denarja in drugih dragocenosti ter mu smrtno ranili hčer, katera je klicala pomoči. Roparji morajo biti zelo premeteni, kajti do sedaj je bil ves trud, ujeti jih, zaman.

(200.000 mark za zboldlaj moskita.) Mc. Amberg v Loivillu se je bil zavaroval pri splošnem zavarovalnem d. u. tvu v Združenih državah zoper nesrečo in za življenje. Pred par meseci ga je picil moskit, vsled zbold-

laja se mu zastropila kri in Amberg je umrl. Njegova žena je zahtevala zavarovalno svoto 200.000 mark. Ker se je banka branila, jo je tožila pri sodišču. Prva in druga instanca sta gospo odklonili, najvišja instanca pa je izrekla sodbo, da je zadela Amberga velika nesreča, ker je moral umreti in zato banka mora izplačati vso svoto. To se je tudi zgodilo.

Črtice o živinozdravništvu.

(Piše A. Slivnik.)

(Dalje.)

III.

Omeniti hočem nekaj napačnih nazorov, ki so razširjeni mej ljudstvom glede živinozdravništva. Pridigujejo jim mazači, ki vodijo s tem vodo na svoj mlin, navzeli pa so se jih ljudje tudi iz knjig, ki se imenujejo zdravniške, toda so najhujše sovražnice umnega zdravništva, ker pretiravajo dobrote nekaterih zdravil in prezirajo popolnoma škodljive nasledke. O pravem mazačstvu, vražah in o takozvanih skrivnostnih mazilih bomo razpravljali v četrtem poglavju.

Posebno na kmetih opazujemo, da se podeduje zdravljenje od očeta na sina. Na polici leži stara knjiga o živinskih boleznih, iz katere je zajemal oče svojo učenost in katero prebira tudi sin. Pred ljudmi jo skrivajo kot neko posebnost, kot skrivnost, katere ne razume navaden človek. Seveda zadnja leta je to drugače. Naša dična družba sv. Mohorja je razposlala nad 60 tisoč iztisoč „Domačega Živinozoravnika“, ki je romal v zadnjo gorsko vas. Krivičen zaslužek mazačev, mislil bi, je šel po vodi. Toda pametna glava si vé tudi tu pomagati. Znano nam je dobro, kako težavno je za neukega kmeta, dejansko to porabiti, česar se je v dobri knjigi učil. Vsaj niso pri vsaki bolezni vsa znamenja tako dobro izražena, kakor jih popisuje knjiga, in večkrat nastopi tudi več bolezni ob jednem, katerih neizkušeni gospodar ne more ločiti. Večkrat pa je krivo tudi površno čitanje, da kmetič dobrih naukov „Dom. Živinozdravnika“ ne zna porabiti. Prisiljen je vsled tega iskati pomoči pri starem mazaču, ki mu zdravi živino po svoji glavi in ga modro opomni, da se zdravljenja ne uči iz knjig, ampak da se mora za to imeti poseben dar božji. Nikdo se še ni rodil kot izučen rokodelc, nobeden še ne kot večšč živinozdravnik. Gotovo ima vsakdo dar za gotovo vrsto stanov; toda najboljši talent je brez uka mrtev. Tudi dober živinozdravnik ne bode nikoli tisti, ki se ni učil največ od drugih in se na podlagi tega še sam nadalje izobrazoval. Družin, ki bi imele že od narave poseben dar za zdravljenje, ni nikjer; ako se že govori, da se podeduje zdravništvo, razumeti moramo to le tako, da se je učil sin od očeta, seveda česa in koliko se je naučil, je drugo vprašanje.

Druga vrsta mazačev slepi ljudi s svojimi resničnimi ali neresničnimi „skušnjami“. Tako na pr. mi je

dejal mož, ki si je prislužil z ozdravljanjem živine lepe novce: „Živinska zdravnik sva oba; samo s tem razločkom, da ti se učiš iz knjig, mene pa uči skušnja.“ Ljudje ga imajo za usmiljenega Samaritana, ki se tudi sosedove živine usmili. Za svoj trud nikoli nič ne zahteva, samo za zdravila nekaj „malega“ vzame. Kmetje pripovedujejo, da so njegova zdravila draga, sam pa pravi, da nič ne „nuca“, kar re „košta“. Kakor mi je dedec pravil, verjame samo to, kar je sam skusil na bolni živini. Če je živalska narava močna dovolj, da prestopi bolezen, si domišlja, da so jo spravila njegova zdravila na noge; če pa žival pogine ali se bolezen shujša, ni vzrok temu napačno zdravljenje, ampak bolezen je sploh neozdravljiva, ali pa so prepozno ponj poslali. Nekateri ga imajo za posebnega človeka, ki je že na svet prišel s posebnim darom, da „bolezen vidi in jo spregleda“. Nasproti pametnejšim ljudem mož trdi, da ga uči skušnja. „Ne učenost, skušnja, ta velja“, je njegov pregovor. In vendar, kaj je prav za prav to, kar se o boleznih piše? Ali ni vse to le sad dolgoletnih, večkrat stoletnih skušenj? Pač bi bila draga šola to, ako bi vsak le to verjel, o čemur se je sam prepričal. Če bi kmet vedel, zakaj se gre, gotovo bi dobro premislil, predno bi pustil, da se na njegovi živini samo poskuša. Bolje je torej, da verjamem to, o čemur so se drugi zadoosti prepričali, kakor da bi svojo srečo poskušal tam, kjer morem pomagati na ta način, kakor so drugi. Knjige skušnje ne zametujejo, ako priporočajo to, kar je sto in sto zdravnikov za dobro spoznalo. Skušnje, s katerimi se mazači toliko ponašajo, niso nič družega kakor nevednost ali očitna sleparija, ako so v nasprotju z nauki, ki se nahajajo v dobrih živinozdravniških knjigah.

Župnik Podgorc je prestavil Kneippovo zdravljenje z vodo na slovenski jezik, in knjigo je izdala družba sv. Mohorja. Ne bi omenil te knjige, da se ni zadnja leta Kneipp trudil, da bi vpeljal zdravljenje z vodo tudi v živinozdravništvo. Znani so mi nekateri nesrečni slučajji vsled Kneippovega ozdravljanja in tudi mej ljudstvom sem čul različno sodbo. Nekaterim se je zdelo Kneippovo zdravljenje z vodo za človeka prehudu, a pri živini so menili, da bi se dosegli lepi uspehi. Pomislite le, koliko bi se prihranilo na zdravilih, katerih živina toliko povzije. Voda bi bila torej tisto zdravilo za vse

bolezni, katero so nekdanj zastoj iskali ljudje, ki se jim dandanes smejemo. Zdravila, ki bi pomagala pri vseh boleznih, zastoj pričakujemo. Pravi zdravnik je le tisti, ki pripravno porabi vsa zdravila, ki mu jih ponuja cela narava. Ne dá pa se tajiti, da voda v gotovih slučajih, ako se z njo pametno postopa, v resnici dobro služi. V prvi vrsti skrbimo z vodo za snago, ki je prvi pogoj zdravja. Dobra pitna voda obvaruje gotovo nas in našo živino mnogoterih boleznih. Tudi pri vnetju s pridom rabimo mrzlo vodo in led. Mrzla voda skrči žile dovodnice tako, da priteka manj krvi k vnetemu delu; treba je torej pridno obnavljati mrzle ovitke pri vnetju. Ako bi tega ne storili, škodovali bi s svojim zdravljenjem; kajti mrzel poliv in sploh mrzla voda, ki se rabi le

kratak čas, samo razdraži kri, da je še več priteka k vnetemu delu. Drugače zopet deluje topla voda. Ta širi žile in nam prav dobro služi po vnetju, ako hočemo, da se vneti del razdeli in oteklina izgine. Vnetje je dokončano, vsled gorke vode več krvi priteka, a ta ne gre v oteklino, ker je vnetje ponehalo, in mora vsled tega hitreje odtekati. Pri odtekanju pa pobere kri majhne dele oteklina, katera se vsled tega zmanjša. Ko bi pa v začetku vnetja rabili gorke vode, bi se vnetje še povišalo. Isto tako ne smemo rabiti ledu in mrzle vode tam, kjer samo še tli nekaj življenja, kajti vsled mrzote bi ugasnilo pozolnoma. Ravno tak uspeh pa bi dosegli, ako bi pri oteklini rabili mrzlo ali gorke ilovico itd., kajti tu ne odločuje voda, ampak mrzlo ta ali toplota. (Dalje prih.)

Poučne stvari.

Gnojenje jaremu žitu Mnogo je mej kmetovalci še takih, kateri mislijo, da je Thomasovo žlindro le na jesen uspešno rabiti. Da se pa priporoča gnojenje s to žlindro tudi na spomlad, kažejo naslednja izvajanja nekega strokovnjaka v „Avstrijskem kmetijskem tedniku“: Ako porabimo za isto svojo denarja Thomasove žlindre in superfosfata, n. pr. če sejemo deteljo pod oves, bodo li uspehi jednaki? — Bode-li večja množina fosforjeve kisline iz Thomasove žlindre jednako uplivala na oves, kakor fosforjeva kislina iz superfosfata? Da! — Na podlagi mnogih poskusov in izkušanj iz kmetijske prakse se lahko zanesljivo trdi, da upliva fosforjeva kislina iz Thomasove žlindre, ako je gnoj dosti globoko položen, prav tako, kakor fosforjeva kislina iz superfosfata. Denimo, da je tista množina ovs, katera se je pridelala vsled gnojenja, porabila ravno toliko fosforjeve kisline iz Thomasove žlindre, kolikor fosforjeve kisline iz superfosfata (100 kg); koliko ostane potem fosforjeve kisline iz obeh gnojil za drugi pridelek? — Od fosforjeve kisline iz Thomasove žlindre dobrih 300 kg, od fosforjeve kisline iz superfosfata dobrih 60 kg. Vprašanje je sedaj, če upliva 300 kg fosforjeve kisline iz Thomasove žlindre isto tako na deteljo, kakor 60 kg fosforjeve kisline iz superfosfata. Na polju, katero je bilo gnojeno s Thomasovo žlindro, se na vsak način pridelala več detelje, kakor na polju, gnojenem s superfosfatom; prav v tem naknadnem uplivu Thomasove žlindre tiči velika prednost tega izbornega gnojila. Zlasti je opomniti, da prouzročajo razkrajanje v Thomasovi žlindri nahajajoče se kisline poglavitno kislinski korenski sok rastlin in v zemlji nahajajoča se ogljikova kislina. Ta okolnost pa dovoljuje porabo Thomasove žlindre tudi pri jari setvi. Sploh velja lahko pravilo, da poraba Thomasove žlindre ni odvisna od časa, ker se to gnojilo lahko rabi v vsakem času in sicer zaradi svojega enakomernega, dolgotrajnega upliva in radi naknadnega upliva, da je le polje prosto.

Obdelovanje goličav in barja. Glasom letnega poročila kmetijskega provincijalnega društva za Westfalsko in Lippe napreduje obdelovanje goličav na Westfalskem kaj dobro. O večjem takem poskusu se posebno poroča, da je na dotičnem svetu bila zemlja vseh različnih vrst, kar se jih nahaja na goličavah: svetel pesek, pod katerim je bilo nekaj kamenja, globlje je bila rudečkasta železna ilovica in naposled se je nahajal tudi

lapor. Jeden del sveta je bil preoran, drugi del pa rahlo prekopan, gnoj in seme pa se je bilo zabranalo in prevajalo. Nekako tretjina vsega sveta, obsežnega 3 ha, se je gnojila s kuhanim apnom, jeden del se je z laporjem priredil, ostali del pa se je obdelal, ne da bi se bilo porabilo kaj apna. Uspeh se mora imenovati jako dober, zlasti na nepreoranih, nego kar pognojenih in obsejanih delih sveta je vse dobro raslo in se je že začetkom septembra pridelalo mnogo detelje. Svet se je na to premenil v pašnik. Opomniti je treba, da je detelja na preoranem svetu znatno zaostala za drugo, dasi je bila zemlja boljša; najbrž vsled tega, ker je bila zemlja preveč zrahljana. Ne more se še reči, če ta svet v prihodnjem letu ne bo bolje rodil. Troški obdelovanja, vštevši troške za gnojila (26 stotov Thomasove moke, 33 stotov kajnita, 100 stotov apna in deteljilno in drugo seme itd.), znašali so v našem denarju 428 gl. 23 kr., h katerim je treba prišteti še vožnjo in delo, kar je lastnik sam opravil, in kar je ceniti na 27 gl. za hektar. Za oral se je torej izdalo povprek 40 gl. 40 kr., ali če odbijemo delo za osušenje in izravnanje, kar je lastnik deloma sam opravil, okroglo 18 gl. Po dosedanjih izkušnjah se sme soditi, da bodo v drugem letu zadostovala tri oral, da se jedna goved celo poletje dobro preživi. To je uspeh, kateri se je doslej zmatral kot izključen, in kateri mora pač vzpodbujati na posnemanje. Obdelovanje goličav more prebivalstvu v sedanjih težavnih časih mnogo koristiti. To je toliko bolj verjetno, ker bodo goličave, ako se je na njih redno pridelovala detelja, porabne tudi za vsako drugo kulturo, zlasti za poljedelstvo in za pogozdovanje, ker se je kakovost zemlje zboljšala in se je pomnožil v njej nahajajoči se dušik. Upati je, da posnemajo ta vzgled tudi kmetovalci v drugih krajih, zlasti ker potrebna dela lahko sami izvršijo in v gotovini nimajo drugih troškov, kakor za nakup Thomasove žlindre, kajnita, detelje in drugega semena.

Loterijske srečke.

Dunaj, dné 27. novembra:	57,	79,	22,	59,	42.
Trst, dné 19. novembra:	58,	48,	4,	68,	7.
Gradec, dné 27. novembra:	4,	67,	39,	68,	84.
Praga, dné 24. novembra:	56,	62,	54,	25,	18.
Linc, dné 20. novembra:	9,	17,	39,	30,	80.

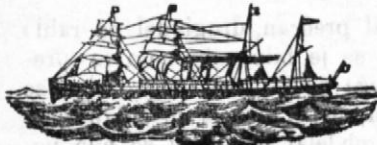
Tržne cene v Ljubljani

1. decembra 1897.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	12	30	Špeh povojen, kgr.	—	68
Rež,	8	20	Surovo maslo,	—	80
Ječmen,	6	30	Jajce, jedno	—	03
Oves,	6	20	Mleko, liter	—	10
Ajda,	8	80	Goveje meso, kgr.	—	64
Proso,	7	50	Telečje	—	58
Koruzna,	6	50	Svinjsko	—	56
Kroupir,	2	60	Koštrunovo	—	56
Leča,	13	—	Pišanec	—	45
Grah,	14	—	Golob	—	17
Fižol,	10	—	Seno, 100 kilo	—	178
Maslo, kgr.	—	90	Slama,	—	170
Mast,	—	72	Drva trda, 4 metr.	—	7
Špeh svež	—	60	„ mehka, 4	—	5

Posojilnica v Radovljici

bode obrestovala h anilne vloge od 1. januarja 1898. leta naprej po 4½% od sto ter plačala tudi rentni davek.

**Vožnje karte
in tovorni listi**

Ameriko.

Kralj. belgijski poštni parnik

Red Star Linie iz Antverpna naravnost v
Novi Jork in Filadelfijo.

Koncesijonovana od visoke c. kr. avstrijske vlade.

Pojasnila daje radovoljno.

koncesijonovana potovalna pisarna

E. Schmarda

v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 4, (prilifčje na levo).

Učenec

za sedlarsko obrt vzprejme se pri g. **F. Wijsan-u**,
Rimska cesta št. 11

Kdo pije

Kathreiner-

Kneippovo sladno kavo?

Vsak

kdor ljubi okusno kavo, hoče zdrav
ostati in si kaj prigraniti.

Odgovorni urednik dr. Ivan Tavčar.

Poučna knjizica za vsakega!
Cerkvene pristojbine
(štolnina)

za Štajersko, Koroško in Kranjsko.

Cena 8 kr., s poštnino 10 kr.

Spisal, založil in prodaja Rok Drogenik v Celji

Lekarna „pri Mariji Pomagaj“ v Ljubljani.

Novo urejena

lekarna „pri Mariji Pomagaj“**M. Leusteka, Resljeva cesta št. 1**

poleg mesarskega mosta v Ljubljani

priporoča gospodarjem in kmetovalcem - živinorejcem

izvrstni redilni prah za živino**konje, govedo in prašiče**

jeden zavojček z rab. navodom 30 kr., dvakrat toliko 50 kr.

Velika zaloga vseh preizkušenih, izborno delujočih
domaćih zdravil, katera se po časnikih in cenikih pri-
poročajo kot izvrstna sredstva proti raznim boleznim. —
Razpošilja se vsak dan dvakrat s pošto.

Resljeva cesta št. 1 poleg mesarskega mostu.

V vsakem poštno-oddajnem okraji, v vsakej
fari in po potrebi v vsakej občini, nastavi se ra-
zumna, delavna in zanesljiva oseba kot

zaupni mož in posredovalec

z dobrim in trajnim postranskim zaslužkom od ne-
kega, mnogo let obstoječega avstrijskega podjetja
prve vrste. Pismene ponudbe pod „**V. u. G.**“
Gradec, poste restante.

Največji izbor.

Skrbno izdelovanje

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch
tovarno družnik
Ljubljana, Mestni trg 15

Najnižje cene.

Prodaja vina.

Imam v kleti okoli 1000 hektolitrov natu-
ralnega črnega, rudečega in belega vina. Cene
namiznega vina od 16 do 25 kr. Refoško v sodčkih
od 30 do 40 kr. Pristni isterski kognak, žgan iz
vina od 1 gl. do 1 gl. 80 kr. liter. Vse postavljeno na
tukajšnji kolodvor. Večje partije vina po dogovoru ceneji.

A. M. Pujman, Dignano, Istra.

Lastnina in tisk „Národne Tiskarne“ v Ljubljani.